

Üniversite Öğrencilerinin Pandemi Sürecinde İnternet Bağımlılığı, İletişim Becerileri ve Duygularını İfade Etme İlişkilerinin İncelenmesi

Büşra Yardımcı¹, Recep CENGİZ²

¹Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-9162-3179>

²Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-4097-2237>

Email: busra.yardimci@hotmail.com , rcengiz1965@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 06.01.2024 - Kabul: 28.02.2024)

Öz

Bu çalışmanın amacı, pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı, iletişim becerileri ve duyguları ifade etme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çeşitli demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasıdır. Araştırma evrenini, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde eğitim-öğretimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu öğrenciler arasından kolayda örneklem yöntemi ile seçilen 279 kadın ve 164 erkek olmak üzere toplam 443 gönüllü birey oluşturmaktadır. Katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu dâhil olmak üzere "İnternet Bağımlılığı Ölçeği", "Duyguları İfade Etme Ölçeği" ve "İletişim Becerileri Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen verilerin dağılımını tespit etmek için Skewness, Kurtosis değerleri ve Levene Test sonuçları incelenmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği tespit edildikten sonra istatistik analiz yöntemlerinden; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, Mann-Whitney U, Kruskal WallisH, ANOVA ve Pearson Korelasyon Testi Testi gerçekleştirilmiştir. Bulgular sonucunda katılımcıların, cinsiyet, düzenli spor yapma durumu, internete bağlanma araçları internette bağlı kalma süreleri(gün-saat) ve interneti kullanım amaçları değişkenleri açısından İnternet bağımlılığı, duyguları ifade etme ve iletişim becerileri ölçekleri alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. İletişim becerileri ile duyguları ifade etme arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca internet bağımlılığı ile iletişim becerileri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuç olarak, internet bağımlılığı puanı yüksek olan bireylerde iletişim becerileri puanının düşük olduğu tespit edilirken iletişim becerileri puanı yüksek olan bireylerde internet bağımlılığı puanının düşük olduğu tespit edilmiştir. Duyguları ifade etme puanı yüksek olan bireylerin de iletişim becerileri puanlarının yüksek olduğu ve kadın katılımcıların daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Pandemi, İletişim Becerileri, Duyguları İfade Etme, İnternet Bağımlılığı, COVID-19

Giriş

Günümüz teknolojisinin gelişmesiyle birlikte insanların yaşam standartları değişmiş, serbest zaman kavramı bireyler için önemli bir hale gelmiştir (Henderson, 2010). Gelişen teknolojinin sağladığı yararlar yadsınamaz bir gerçektir, insan yaşamına yönelik birçok uygulama insanların temel yaşamlarını yeniden şekillendirmiştir. Söz konusu teknolojik gelişmeler eğitimden sağlığa, ulaşımdan güvenliğe kadar birçok faaliyet alanının yeniden şekillenmesini sağlamıştır (Bas ve Kabak, 2020). Teknolojinin hızla gelişmesi insanların hayatlarında büyük bir değişime neden olmakta, çalışma saatleri kısalmakta ve insanların kendilerine ayırdıkları serbest zaman miktarı artmakta, bu da onların serbest zaman etkinliklerine katılımlarını arttırmaktadır (Okuyucu vd., 2006).

Günümüz sosyal yaşamında yaşanan bazı değişiklikler, serbest zamanın verimli kullanılmasında da bazı sorunlar yaratmıştır. Özellikle Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kontrol altına alma kararı alınan COVID-19'un önlenmesi amacıyla dünya sosyal mesafe ve izolasyon tedbirleri uygulanmaya başlandı (Üstün ve Özçifçi, 2020). Ülkemizde ise 11 Mart 2020'de COVID-19'un ilk belirtileri tespit edilmiş ve halk sağlığını korumak amacıyla sosyal izolasyon tedbirleri uygulamaya konulmuştur (Sağlık Bakanlığı, 2020). Her ne kadar hükümetin bu tedbirleri bireyin fiziksel refahını dikkate alarak uygulamaya başlasa da, insanlar sosyal hayattan dışlandı ve gerçek bir sosyal hayatın olmadığı izole bir ortamda yaşadılar. Evde kal uygulaması ile sosyal ve mobil yaşam kısıtlamaları bireylerde olumsuz psikolojik bir etki yaratmıştır (Bilge ve Bilge, 2020). Bireylerin psikolojik ihtiyaçları yeterli düzeyde karşılanmadığında bireyler bu durumu telafi etmek amacıyla kendisine zarar veren davranışlara yönelme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir (Deci ve Ryan, 2000). Zayıf sosyal beceriler, düşük benlik değeri, yalnızlık ve depresyon bireylerde bağımlılığa yol açmakta ve internetin patolojik kullanımını arttırmaktadır (Bozkurt vd., 2016). Literatür araştırmasına göre sosyalleşme ve teknoloji kullanımı arasında anlamlı bir ilişki vardır, bu nedenle üniversite öğrencileri arasında, özellikle gençler arasında teknoloji kullanım oranının daha da yoğun olduğu görülmektedir (Bayhan, 2013; Çifçi, 2018; Koçaoğlu, 2019). İnternetin hayatımıza bu kadar hızlı girmesi, dünyayı daha küçük ve ulaşılabilir hale getirmiştir. Böylece önceden sıkıcı olarak görülen faaliyetlerin çoğu şimdi keyifle yapılan serbest zaman etkinliğine dönüşmüştür. Bilgisayar oyunları pazarı, en hızlı büyüyen eğlence pazarlarından biri olduğu görülmektedir. Son yıllarda, bilgisayar oyunları son derece popüler bir serbest zaman etkinliği haline gelmesi ve oyunların öğrenme, beceri edinme ve tutum ve davranış değişikliğine yardımcı olma potansiyeli dikkat çekmektedir (Okuyucu vd., 2006). Başlangıçta bilgisayar oyunlarında insanların ilgisini şiddet içeren ve cinsiyetle ilgili kalıplaşmış içeriklerin bağımlılık yapıcı özellikleri endişe yaratsa da son zamanlarda oyunların faydaları kabul görmektedir (Boyle vd., 2011). Bu kaygı ve korkuları destekleyecek çok az kanıt ortaya çıkmasına rağmen, gençlerin bilgisayar oyunu oynamasının olumsuz bağıntılara veya sonuçlara sahip olduğu düşünülmektedir. Alternatif bir düşünce olarak oyunlar, zorlu ve teşvik edici bir serbest zaman ortamına katılımı sağlayabilir ve buna katkıda bulunması nedeniyle, oyunun olumlu gelişim özellikleriyle ilişkilendirilebilir (Durkin ve Barber 2002). Çok oyunculu çevrim içi oyunlar amaç sadece basit bir hedefe ulaşmak değildir. Oyunun akışı içerisinde sosyalleşme süreci de sağladığı düşünülebilir. Ducheneaut ve Moore'ye (2005) göre birçok kişinin aynı anda çevrimiçi olarak oynadığı oyunlar sosyal becerileri öğrenmek için insanlarla tanışma, grup yönetimi, insanlarla koordine olmak, iş birliği ve sosyal etkileşim fırsatları sağlamaktadır. Sosyal uyum açısından bakıldığında, oyun oynayan çocuklar konsolları veya bilgisayarlarıyla vakitlerinin çoğunu evde oyun oynayarak geçirdiklerinden

akranlarıyla daha az sosyal etkileşime sahip olmaktadır (Lee ve Peng 2006). Serbest zamanın verimli kullanılmaması özellikle genç bireyler için ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Bireylerin anayasal hakkı olan iş hakkı kapsamında korunma ve karşılanma gerekliliği olan serbest zaman bireyler için bu hakkı güvence altına almak büyük ölçüde önemlidir. (Cengiz, 2017). Özellikle gençlerin serbest zamanlarını uygun aktivitelerle etkili ve verimli değerlendirme konusunda bireylerin hayatına önemli katkılar sağlayabilirken olumsuz şekilde değerlendirilmesi ise ciddi sorunlara yol açmaktadır (Dahlen vd., 2004; Güldür ve Yaşartürk, 2020; Yaşartürk, vd., 2021). Yapılan araştırmalar, internet ve dijital teknolojilere katılımının sosyal izolasyon sürecinde bireylerin sokağa çıkma yasakları ile karşılaşmasının katkılarıyla normal yaşam standartlarının üstünde kullanımı beraberinde getirdiğini göstermektedir (Başaran ve Aksoy, 2020). Pandemi döneminde Covid-19'un bulaşmasını önlemek amacı ile sosyal izolasyon uygulamaları gün geçtikçe öncelikli bir durum olmuştur. Bu durum insanların evlerinden çıkmamalarına sebep olmakla birlikte verimli yönetilemeyecek kadar çok zamana sahip olmaları ve fiziksel serbest zaman aktivitelerinin yoksunluğu ile bireylerin zaman yönetimi sıkıntısı yaşaması, internet ve teknoloji kullanımını artırarak bağımlılığı getireceğini göstermektedir (Yaşartürk vd., 2017; Şahin vd., 2018; Kırık ve Özkoçak 2020).

Bu bağlamda çalışmanın amacı, pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı, iletişim becerileri ve duyguları ifade etme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çeşitli demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasıdır.

Materyal ve Metod

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları ve veri toplama sürecini içermektedir. Sürecin sonunda örneklem grubundan elde edilen sonuçlar ve verilerin analizinde kullanılan yöntemler ile alakalı istatistiksel analizi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Araştırmada mevcut durumu tespit etmek amacı ile nicel araştırma yöntemleri altında, deneysel olmayan desenlerden nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören bireyler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu gönüllü katılım sağlayan 279 kadın (%63) ve 164 erkek (%37) toplam 443 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında hazırlanan veri toplama formu dört bölümden oluşmaktadır. İlk kısımda araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. İkinci bölümde ise araştırmanın amacı Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Duyguları İfade Ölçeği (DİÖ) ve İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) kullanılmıştır.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Young (1996), tarafından DSM-IV'ün "Patolojik Kumar Oynama" ölçütlerinden biçimlendirilen "Tanı Anketi" geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Likert tipi ölçek olan internet bağımlılık ölçeğinde katılımcıdan "hiçbir zaman", "nadiren", "ara sıra", "çoğunlukla", "çok sık" ve "devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi ve seçeneklere sırayla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan değerleri verilmektedir.

Toplamda 80 ve üzeri puan belirgin bozulmanın göstergesi kabul edilir ve “internet bağımlısı” olarak tanımlanır. 50-79 puan arası alanlar günlük yaşantılarında internet ile ilgili biraz problem yaşayan “riskli internet kullanıcısı” olarak tanımlanır. “49 puan ve altı” ise hayatlarında internet kullanımına bağlı herhangi problem olmayan “ortalama internet kullanıcısı” olarak tanımlanır (Bayraktar 2001). Ölçeğin Türkçe uyarlaması Bayraktar (2001) tarafından yapılmıştır. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman-Brown değeri açısından da .87’dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Bayraktar 2001, Balta 2008).

Duyguları İfade Etme Ölçeği (DİÖ)

Ölçek King ve Emmons (1990) tarafından geliştirilirken, Türkçe uyarlaması Kuzucu (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek hem bireyler arası ilişkilerde hem de bu ilişkiler dışında duygusal ifadeler hakkında bilgi vermekte, genel duygu ifadelerini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. 16 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri; olumlu, olumsuz ve yakınlık içeren duyguları ifade etme eğilimini ölçmektedir. 7’li Likert tipinde hazırlanmış 15 maddeden oluşan veri toplama aracı, “Olumlu Duygu İfadesi” (4, 9, 11, 12 ve 14) , “Yakınlık İfadesi” (1, 3, 6, 7, 8, 15) ve “Olumsuz Duygu İfadesi” (2, 5, 10, 13) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler, 1 ile 7 arasında puanlanmaktadır. 1, kişinin maddeye kesinlikle katılmadığını, 7 ise kesinlikle katıldığını göstermektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar duyguları ifade etme eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte tersten puanlanan maddeler 6. ve 14. maddelerdir Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .78 olup alınan yüksek puanlar duyguları ifade etme eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir (Kuzucu, 2011).

İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)

Korkut Owen ve Bugay (2014) tarafından üniversite öğrencilerine uygulanmak için geliştirilip geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ), 4 alt boyut ve 25 maddeden oluşmaktadır. İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (10m): kişileri oldukları gibi onaylarım. Kendini İfade Etme (4m): Düşüncelerimi anlaşılır bir biçimde ifade edebilirim. Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (6m): Söylenenlerin altında var olan duyguları anlayabilirim. İletişim Kurmaya İsteklilik (5m): Diğer kişilerle her an iletişime geçebilirim gibi örnek maddelerden oluşan, 5’li Likert tipi ve Ölçekten en düşük 25 en yüksek 125 arasında puan alınabilmektedir. Ölçek puanı yüksek olan kişilerin iletişim becerilerinin yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları .64 ile .79 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanının iç tutarlılık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının madde toplam puan korelasyon katsayıları .70 ile .76 arasında değişmektedir.

Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Çalışmada istatistik testlerin yapılmasında SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Yapılan Kolmogrov Simirnov testi sonucunda veriler normal dağılım göstermediği için Mann Whitney-U testi, Kruskal Wallis-Hve One-Way Anovaanalizi testlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler	Alt Grup	N	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	279	63	443
	Erkek	164	37	
Bölüm	Rekreasyon	142	32,1	443
	Spor Yöneticiliği	148	33,4	
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	85	19,2	
	Antrenörlük Eğitimi	68	15,3	
Düzenli Spor Yapma Durumu	Evet	136	30,7	443
	Hayır	307	69,3	
İnternete Bağlanma Aracı	Cep Telefonu	342	77,2	443
	Tablet	6	1,4	
	Bilgisayar	95	21,4	
İnternette Bağlı Kalma Süresi(gün)	1-2 gün	29	6,5	443
	3-4 gün	67	15,1	
	5-7 gün	347	78,3	
İnternette Bağlı Kalma Süresi(saat)	1 saat ve altı	25	5,6	443
	2-4 saat	152	34,3	
	5-7 saat	148	33,4	
	8 saat ve üzeri	118	26,6	
İnternet Kullanım Amacı	Amaçsızca dolaşmak	54	12,2	443
	Sosyal paylaşım	122	27,5	
	Ders çalışmak	76	17,2	
	Oyun Oynamak	48	10,8	
	Video İzlemek	122	27,5	
	E-postama bakmak	6	1,4	
	Diğer	15	3,4	

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %63'ünün kadın, %37'sinin erkek olduğu görülmektedir. Bölüm değişkeni açısından %33,4'ünü spor yöneticiliği ve %32,1'inin rekreasyon bölümü öğrencilerinin oluşturduğu, bununla birlikte %19,2'sinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği, %15'ünün ise antrenörlük eğitimi öğrencisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların %69,3'ünün düzenli spor yapmayan, %30,7'sinin ise düzenli spor yapan bireyler olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencisi katılımcılar internete bağlanma aracı olarak %77,2 ile daha çok telefondan, %21,4 ile bilgisayardan ve %1,4 ile tableten yararlandığı söylenebilir. Bununla birlikte üniversite öğrencisi bireylerin haftalık olarak internete bağlı kalma süreleri incelendiğinde %78,3 gibi büyük bir çoğunluğun 5-7 gün, %15,1'inin 3-4 gün ve %6,5'inin 1-2 gün internete bağlı kaldığı görülmektedir. İnternete bağlı kalma süresi değişkeni günlük saat açısından ise katılımcılar için %34,3'ünün 2-4 saat, %33,4'ünün 5-7 saat, %26,6'sının 8 saat ve üzeri, %5,6'sının ise 1 saat ve altı süre geçirdiği görülmektedir. Üniversite öğrencisi katılımcıların internet kullanım amaçları incelendiğinde ise %27,5 sosyal paylaşım ve %27,5 video izleme amaçlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte diğer amaçlar ise %17,2 ile ders çalışma, %12,2 ile amaçsızca dolaşma, %1,4 e-posta inceleme ve %3,4 diğer şeklindedir.

Tablo 2. Duyguları İfade Etme, İnternet Bağımlılığı ve İBÖ Puanlarının Cinsiyet 'e göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Duyguları İfade	Kadın	279	237,46	66251,50	18564,5	,001*
	Erkek	164	195,70	32094,50		
	Toplam	443				
İnternet Bağımlılığı	Kadın	279	216,04	60276,50	21216,5	,202
	Erkek	164	232,13	38069,50		
	Toplam	443				
İBÖ	Kadın	279	229,16	63935,00	20881	,125
	Erkek	164	209,82	34411,00		
	Toplam	443				

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından Duyguları İfade Ölçeği toplam puanı açısından anlamlı farklılık tespit edildiği görülmektedir ($p < .05$). Bu anlamlı farklılığın kadın katılımcılar lehine olduğunu görülmektedir. Ayrıca, İnternet Bağımlılığı ve İBÖ (İletişim Becerileri Ölçeği) Ölçekleri ile Cinsiyet değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 3. Duyguları İfade Etme, İnternet Bağımlılığı ve İBÖ Puanlarına göre Düzenli Spor Yapma açısından Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Düzenli Spor Yapma		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Duyguları İfade	Evet	136	209,43	28483,00	19167	,169
	Hayır	307	227,57	69863,00		
	Toplam	443				
İnternet Bağımlılığı	Evet	136	198,99	27062,50	17746,5	,012*
	Hayır	307	232,19	71283,50		
	Toplam	443				
İBÖ	Evet	136	232,24	31584,00	19484	,263
	Hayır	307	217,47	66762,00		
	Toplam	443				

$p < .05$.

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların düzenli spor yapma değişkeni açısından İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanı açısından anlamlı farklılık tespit edildiği görülmektedir ($p < .05$). Bu anlamlı farklılığın düzenli spor yapmayan katılımcılar lehine olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca Duyguları İfade ve İBÖ (İletişim Becerileri Ölçeği) Ölçekleri ile Düzenli Spor Yapma değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4. İnterneti Kullanım Amacına göre Duyguları İfade Etme, İnternet Bağımlılığı ve İBÖ Arasında One-Way Anova Testi Sonuçları

İnterneti Kullanım Amacı		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Duyguları İfade	Gruplar arası	4,929	6	,822	1,035	,402
	Grup içi	346,083	436	,794		
	Toplam	351,012	442			
İnternet Bağımlılığı	Gruplar arası	29,299	6	4,883	5,048	,000*
	Grup içi	421,743	436	,967		
	Toplam	451,042	442			
İBÖ	Gruplar arası	4,869	6	,812	2,257	,037*
	Grup içi	156,775	436	,360		
	Toplam	161,644	442			

* $p < .05$

Tablo 4 incelendiğinde İnterneti Kullanım Amacına göre Duyguları İfade Ölçeğinin tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$). İnterneti Kullanım Amacı ile İnternet Bağımlılığı ölçeği arasında İstatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F=5,048$; $p < .05$). İnterneti Kullanım Amacı ile İBÖ ölçeği arasında İstatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F=2,257$; $p < .05$).

Tablo 5. Duyguları İfade Etme, İnternet Bağımlılığı, İBÖ Puanlarına ilişkin İnternete Bağlanma Süresi (saat) değişkenine göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

İnternette Bağlı Kalma Süresi (saat)		N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Anlamlı Farklılık
Duyguları İfade	1 saat ve altı	25	166,10	3	7,802	,050	(-)
	2-4 saat	152	237,96				
	5-7 saat	148	213,56				
	8 saat ve üzeri	118	223,87				
	Toplam	443					
İnternet Bağımlılığı	1 saat ve altı	25	146,36	3	35,44	,000*	1 saat ve altı ve 2-4 saat 1 saat ve altı ve 5-7 saat 1 saat ve altı ve 8 saat ve üzeri 2-4 saat ve 5-7 saat
	2-4 saat	152	192,83				
	5-7 saat	148	224,03				
	8 saat ve üzeri	118	273,06				
	Toplam	443					
İBÖ	1 saat ve altı	25	293,88	3	10,052	,018*	1 saat ve altı ve 2-4 saat 1 saat ve altı ve 5-7 saat 1 saat ve altı ve 8 saat ve üzeri
	2-4 saat	152	227,83				
	5-7 saat	148	208,79				
	8 saat ve üzeri	118	215,83				
	Toplam	443					

* $p < .05$

Tablo 5 incelendiğinde 1 saat ve altında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 2-4 saat arasında olduğunu belirten katılımcılar arasında, 1 saat ve altında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 5-7 saat arasında olduğunu belirten katılımcılar arasında, 1 saat ve altında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 8 saat ve üzeri arasında olduğunu belirten katılımcılar arasında, 2-4 saat arasında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 5-7 saat arasında olduğunu belirten katılımcılar arasında, 2-4 saat arasında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 8 saat ve üzeri arasında olduğunu belirten katılımcılar arasında ve 5-7 saat arasında bağlı kalma süresi olduğunu belirten katılımcılar ile 8 saat ve üzeri arasında bağlı kaldığını belirten katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir, $X^2(sd=3, p<.05)$.

Tablo 6. İBÖ tüm alt boyutlarına ilişkin Bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Bölüm	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	Anlamlı Farklılık
IITB	Rekreasyon	142	218,66	3	6,196	,102	
	Yöneticilik	148	207,50				
	Antrenörlük	68	225,22				
	Öğretmenlik	85	250,25				
	Toplam	443					
KIE	Rekreasyon	142	211,10	3	1,94	,585	
	Yöneticilik	148	223,27				
	Antrenörlük	68	235,07				
	Öğretmenlik	85	227,54				
	Toplam	443					
EDSOI	Rekreasyon	142	221,27	3	9,034	,029*	Rekreasyon ve Öğretmenlik
	Yöneticilik	148	203,96				Yöneticilik ve Öğretmenlik
	Antrenörlük	68	220,24				Antrenörlük ve Öğretmenlik
	Öğretmenlik	85	256,04				
	Toplam	443					
IKI	Rekreasyon	142	216,25	3	1,928	,588	
	Yöneticilik	148	220,41				
	Antrenörlük	68	216,38				
	Öğretmenlik	85	238,86				
	Toplam	443					

* p<.05

Tablo 6'ya göre İBÖ tüm alt boyutları incelendiğinde sadece EDSOI alt boyutunda Bölüm değişkenine göre Rekreasyon bölümünde okuduğunu belirten katılımcılar ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyan katılımcılar, Spor Yöneticiliği bölümünde okuduğunu belirten katılımcılar ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği öğrencileri arasında Antrenörlük Eğitimi bölümüne Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir, $X^2(sd=3, p<.05)$.

Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmada Manisa Celal Bayar Üniversite Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre iletişim becerileri, duyguları ifade ve internet bağımlılığı düzeyleri incelenmiştir.

Tablo 2'de cinsiyet değişkeni açısından DİÖ elde ettikleri değerler incelendiğinde toplam ortalama puanın anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılığın kadın katılımcılar lehine olduğu görülmektedir. Kılıç (2021) tarafından üniversite öğrencileri arasında duyguları ifade etme ile farklı demografik değişkenler açısından ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, cinsiyet değişkeni ile katılımcıların duyguları ifade düzeyleri arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Çalışmada duyguların İfadesinde kadın katılımcılarda erkeklere kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu belirtilmektedir. Literatürde daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde cinsiyet değişkeninin duyguları ifadeyi etkilediği (Durualp, 2014; Arıç, 2019). Bunun yanı sıra etkilemediği çalışma da mevcuttur (Tetik vd. 2018). Tablo 3'te İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile düzenli spor yapma değişkenine göre incelendiğinde toplam ortalama puanın anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılıkta düzenli spor yapmayan katılımcılarda internet bağımlılık puanlarının yapan katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaraşır (2018) meslek yüksekokulu öğrencilerinde internet bağımlılığı ve fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi için yapılmış olan çalışma sonucunda Fiziksel aktivite düzeyi azaldıkça, öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeği puan ortalamaları anlamlı olarak arttığı gözlemlenmiştir. Literatürde daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde düzenli spor yapma değişkeninin internet bağımlılığını bazı çalışmalarda etkilediği (Aycan ve Üzüm, 2020; Sarı, 2019; Yaraşır, 2018) görülmüştür. Bunun yanı sıra etkilemediği çalışma da mevcuttur (Özgen, 2016). Literatür incelendiğinde, spor yapmayan bireylerde internet bağımlılığının olduğu ve bağımlılık düzeylerinin artış gösterdiği ancak bireyler spor yapmaya başladıklarında ise internet bağımlılıklarında azalma olduğu görülmektedir. Tablo 4'te internet kullanım amacı değişkeni açısından İBÖ ve İnternet bağımlılığı incelendiğinde toplam ortalama puanın anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ders çalışmak için bağımlılığını belirten katılımcılar da İnternet bağımlılığı puanı düşük olduğu tespit edilmişken sosyal paylaşım için kullandığını belirtmiş olan katılımcılarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İBÖ puanı internette ders çalışmak amacı ile bağımlılığını belirtmiş olan katılımcılarda diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır, bu oranlar video izlemek için kullandığını belirtmiş olan katılımcılarda oldukça düşüktür. Ergin, Uzuun ve Bozkurt (2013) tıp fakültesi öğrencilerine internet bağımlılığı üzerine yapmış oldukları çalışma sonucunda riskli bağımlı grubun interneti normal gruba göre daha çok oyun ve amaçsızca dolaşmak için kullandığı, e-mail'e bakma ve ders çalışma için daha az vakit harcadığı görülmüştür ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İnterneti oyun ve amaçsızca dolaşmak için kullanmak internette kalış süresini uzatıyor ve dolayısıyla bağımlılığı arttırmış olabileceği kanısına varmışlardır. Literatür incelendiğinde, internet kullanım amacı bireylerde internet bağımlılığını etkilediği görülmektedir ve buna bağlı olarak iletişim becerilerinde düştüğü gözlemlenmiştir. İnternet kullanım amacının iletişim becerilerini dolaylı yoldan etkilediği görülmektedir (Yaman ve Kavuncu , 2019; Ergin, Uzun ve Bozkurt, 2013; Tuna, 2015; Büyükfiliz, 2016; Filiz vd., 2014; Güteryüz, 2020). Tablo 5'de Kruskall Wallis-H testi sonucuna göre internette bağlı kalma süresi 1 saat ve altında olan katılımcıların iletişim becerileri ortalamalarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu ve internette bağlı kalma süresi 8 saat ve üzeri katılımcıların internet bağımlılığı puanlarının diğer katılımcılara

göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aliusta, Akmanlar ve Gökkaya (2019) üniversite öğrencilerine iletişim becerileri sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda, iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı arasında zayıf ve ters yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal medya bağımlılığı arttıkça iletişim beceri puanlarının ortalamasının azaldığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde internet bağımlılık düzeyinin İBÖ arasında anlamlı fark tespit edilmiş çalışmalar mevcuttur (Tepe, 2021; Usta, 2017; Büyükliz, 2016; Aliusta, Akmanlar ve Gökkaya, 2019; İliş ve Gülbahçe, 2019; Arslan ve Bardakçı, 2020; Güneş, 2016; Sevinç ve Taş, 2020). Tablo 6'da İBÖ ile katılımcıların okumakta olduğu bölüm arasındaki ilişki incelendiğinde katılımcılar arasında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyanların İBÖ puanı diğer bölümlerde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu ve en düşük puan ise Spor Yöneticiliği bölümünde okuduğunu belirtmiş olan katılımcılar olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde; Kılıcı vd., (2009) tarafından farklı iki üniversitede yapılmış olan bu çalışmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin üzerine bir değerlendirme çalışması yapılmış sonucunda ise, yöneticilik bölümünün diğer iki bölüme göre düşük olan iletişim becerisi puanına sahip olduğu ve öğretmenlik bölümünün diğer bölümlere göre daha yüksek iletişim beceri puanı olduğu saptanmıştır. Tepeköylü vd., (2009) çalışma sonucunda, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği bölümlerindeki öğrencilerin iletişim becerileri algılarında okudukları programa göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum sportif uygulamaya yönelik sınav sistemine sahip olan BESYO'nun bu niteliği gereği öğrenciler hangi programda öğrenim görürlerse görsünler bireylerarası iletişimde kendilerini çok da farklı algılamadıklarının göstergesidir şeklinde yorumlanmıştır. Aydın vd., (2018) tarafından Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bölüm değişkenine göre iletişim becerileri puan ortalamaları yüksek olduğu görülmüştür. Bu veriler araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Literatürde genel kanı, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin iletişim becerileri bölüm değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ve bunun nedenini spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportif uygulamalara yönelik sınav sistemi olarak açıklamışlardır.

Sonuç olarak, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin cinsiyet, spor yapma durumu, internette bağlı kalma süreleri ve bölümleri açısından iletişim becerileri, duyguları ifade ve internet bağımlılığı farklılıklar ortaya çıkmıştır. İletişim becerileri ile duyguları ifade etme arasında da farklılıklar ortaya çıkarken, internet bağımlılığı ile iletişim becerileri arasında negatif yönde farklılıklar tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı ölçeğinden yüksek puan almış olan katılımcıların iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanların düşük çıkmış olması, internet bağımlılığının iletişim becerilerini negatif yönde etkilediği kanısını ortaya koymaktadır. Duygularını daha iyi ifade edebilen katılımcıların ise iletişim becerilerinin diğer katılımcılara göre daha yüksek çıkmış olması ise yine internet bağımlılığının dolaylı yoldan duyguları ifadeyi de negatif yönden etkilediği kanısını ortaya koymaktadır.

****Bu araştırma, 6. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresinde sunulmuştur. "24-26 Ekim 2022)**

KAYNAKLAR

- Aliusta, Z., Akmanlar, Z., Gökkaya, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 10-13.
- Ariğ, S. (2019). Üniversite öğrencilerinde depresyonun yordayısı olarak duygusal zekâ ve duyguları ifade etme, *Yüksek Lisans Tezi*, Burini Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, A., Bardakçı, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 36-70.
- Aycan, A., Üzüm, H. (2020). The effects of sports participation on internet addiction of high school students: spora katılımın lise öğrencilerinin internet bağımlılığına etkisi. *Journal Of Human Sciences*, 17(4), 1022-1033.
- Aydın, O., Kul, M., Yaşartürk, F., Aydın, B. (2018). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Special Issue*, 4(3), 37-47.
- Balta, Ö. Ç. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Bas, M., Kabak, S. (2020). The relationship between digital game addiction and social tendencies of secondary school students. *Ambient Science*, 7(1), 189-193.
- Başaran, M., Aksoy, A. B. (2020). Anne-babaların korona-virüs (covid-19) salgını sürecinde aile yaşantılarına ilişkin görüşleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 669-678
- Bayhan, V. (2013). Gençlik, sosyal medya ve internet bağımlılığı. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 61.
- Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. *Yüksek Lisans Tezi*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Bilge, Y., Bilge, Y. (2020). Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlamlık ve stresle baş etme tarzları açısından incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 38-51
- Boyle E., Connolly T.M., Hainey, T. (2011). The role of psychology in understanding the impact of computer games , sosyal bilimler okulu, Sağlık, Eğitim Ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İskoçya Batı Üniversitesi, High St., Paisley, İskoçya Pa1 2be, İngiltere, Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/J.Entcom.2010.12.002>, (Erişim Tarihi : 11.09.2020).
- Bozkurt, H., Şahin, S., Zoroğlu, S. (2016). İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme. *Journal Of Contemporary Medicine*, 6(3), 235-247.
- Büyükfiliz, B. (2016). 18-25 yaş arası genç yetişkinlerde problemlerli internet kullanımı ve iletişim becerileri arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cengiz, İ. (2017). Türk iş hukukunda dinlenme hakkı. *International congress on politic. Economic and Social Studies*, 1(3), 51-61.

- Çiftçi, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 418-434
- Dahlen, E. R., Martin, R. C., Ragan, K., Kuhlman, M. M. (2004). Boredom proneness in anger and aggression: effects of impulsiveness and sensation seeking. *Personality And Individual Differences*, 37(8), 1615-1627
- Deci, E. L., Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 4, 227-268.
- Ducheneaut N., Moore R.J. (2005). More Than just ‘xp’: learning social skills in massively multiplayer online games. *Interactive Technology and Smart Education*, (2), 89-100.
- Durkin K., Barber, B. (2002). Not so doomed: computer game play and positive adolescent development, school of psychology. *Applied Developmental Psychology*, 23, 373–392.
- Duruoğlu, E. (2014). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. *the journal of academic social science Studies*, 13-25.
- Ergin, A., Uzun, S. U., Bozkurt, A. İ. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, (3), 134-142.
- Filiz, O., Erol. O., Dönmez, F., Kurt, A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri Kullanım Amaçları İle İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal Of Instructional Technologies and Teacher Education*, 3(2), 26-28.
- Güldür, B., Yaşartürk, F. (2020). Okul Öncesi öğretmenlerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımındaki fayda ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 495-506.
- Güleryüz S., Esntaş M., Yıldız K., Güzel P. (2020). Sosyal izolasyon sürecindeki bireylerin serbest zaman değerlendirme biçimleri: Sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi, *Focuss Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-40.
- Güneş, Y. (2016). İnternet bağımlılığının yordanmasında bağlanma stilleri ve iletişim becerileri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Henderson, K. A. (2010). Leisure studies in the 21st century: the sky is falling?. *Leisure Sciences*, 32(4), 391-400.
- Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiñç, Ö. Erođlu, K., Erođlu, B. (2009). İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 19-28.
- Kılıç, S. Öksüz, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinde yetersizlik duygusu ve duyguları ifade etme arasındaki ilişki. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 39 (2), 216-225.
- Kırık, A. M. Özkoçak, V. (2020). Yeni dünya düzeni bağlamında sosyal medya ve yeni koronavirüs (covid-19) pandemisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7, 133-154.
- King, L. A., Emmons, R. A. (1990). Conflict over emotional expression: psychological and physical correlates. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 58(5), 64-877.

- Koçoğlu, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin çevrimiçi oyun bağımlılık düzeyine göre tüketici karar verme tarzlarının değerlendirilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1815-1830.
- Korkut, O. J., Bugay, A. (2014). İletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Kuzucu, Y. (2011). Duyguları İfade Etme Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 779-792.
- Lee K. M. Peng W. (2006), What do we know about social and psychological effects of computer games?, a comprehensive review of the current literature. *Annenberg School For Communication University Of Southern California Los Angeles, Ca 90089 1-213-740-3935*.
- Okuyucu, Ç., Ramazanoğlu, F., Tel, M. (2006). Teknolojik gelişim ile serbest zaman faaliyetleri ilişkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58-60.
- Özgen, F. (2016). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale*.
- Sağlık Bakanlığı (2020) Erişim Adresi: <https://Covid19bilgi.Saglik.Gov.Tr/Tr/> Erişim Tarihi: 24.08.2020.
- Sari, S. (2019). 10-12 yaş aralığındaki çocuklarda rekreatif amaçlı yapılan sporun; internet bağımlılığı, iyimserlik ve iletişim becerileri üzerine etkisi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Okulları Örneği), *Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli*.
- Sevinç, H., Taş, İ. (2020). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile düşünme ihtiyacı ve duyguları ifade etme arasındaki ilişki. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 34(2), 523-541.
- Şahin, H., Topal, B., Topal, B. (2018). İnternet bağımlılığı üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2, 118-136.
- Tepe, O. (2021). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, yalnızlık ve iletişim becerileri ilişkisinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Mersin*.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M., Çamlıyer, H. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 115-124.
- Tetik, S., Akkaya, B. (2018). Üniversite gençlerinin duygu yönetimi becerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(4), 99-121.
- Tuna, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ebeveynleriyle olan bağlanma ilişkisinin internet bağımlılığına etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Usta, S. (2017). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Üstün, Ç., Özçiftçi, S. (2020). Covid-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(Special Issue On Covid 19), 142-153.

Yaman, Z., Kavuncu, B. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal gelişmeleri kaçırma korkusunun ve sosyal ağ kullanım amacının nomofobi düzeyine etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 555-570.

Yaraşır, E. (2018). Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde internet bağımlılığı ve fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.

Yaşartürk, F., Bilgin, Ü., Yaman, M. (2017). Determination of the recreative tendencies of high school and college students (Bartın Province Sample). *The Online Journal of Recreation and Sport*, 6(1), 17-31.

Yaşartürk, F., Akay, B., Ayhan, B. (2021). The relationship between leisure management and exam anxiety levels of university students. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 15(10), 2915-2921.